

สภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 19

Current State, Problems, and Developmental Approach of Operating in Caring, Helping System for the Students in Schools, Under the Office of Secondary Educational Service Area Zone 19

จุฑาทิพย์ พงษา¹, อำนวย ชนะวงศ์², กาญจนภรณ์ มุขดารา³
Jutatip Pongsa¹, Amnarj Chanawong², Kanjanaporn Mukdara³

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมายคือ 1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 19 2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานของครูและ ขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 92 คน หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 46 คน

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ อาจารย์ ดร. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

¹ M. Ed. Candidate in Educational Administration, Faculty of Education Mahasarakham University

² Assistant Professor, Dr., Faculty of Education, Mahasarakham University

³ Lecturer Dr., Faculty of Education, Rajabhat Udonthani University

และครูที่ปรึกษานักเรียน จำนวน 318 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ปีการศึกษา 2556 ซึ่งได้จากการใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที่ t-test (Independent Samples) และค่าเอฟ (F-test) ในการทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพและปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 อยู่ในระดับมาก และอยู่ในระดับน้อย

2) ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ของผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.1 ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และ ด้านการส่งต่อ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

2.3 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 จำแนกตามสถานภาพ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการคัดกรองนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.4 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานของครู โดยรวมและรายด้าน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และ ด้านการส่งต่อ ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการคัดกรองนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.5 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้าน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และ ด้านการส่งต่อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการส่งต่อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.6 ข้อค้นพบจากสภาพและปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 จะได้เป็นแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป

คำสำคัญ : สภาพ ปัญหา ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19

ABSTRACT

The purposes of this study were : 1) to study of current state and problems of operation in caring and helping students system for the school, under the Office of Secondary Educational Service Area Zone 19, 2) to compare current state and problems of operation in caring and helping students system for the school, under the Office of Secondary Educational Service Area Zone 19, and 3) to study approach in developing of operation in caring and helping students system for the school, under the Office of Secondary Educational Service Area Zone 19. The sample in this study consisted of 92 principals, 46 teachers who were the chief responsible In caring and helping students system, and 318 teachers those were consultants of students in school, under the Office of Secondary Educational Service Area Zone 19, in the academic year of 2013, which were obtained using stratified random sampling technique. The instrument using for

collection data was questionnaire with 5 points of rating-scale. The statistics used for analyzing data were percentage, mean, standard deviation, t-test (Independent Samples) and F-test (One-way ANOVA) were employed in testing hypotheses.

The results of the study were as follows :

1. The aspects, problem of operating for caring and helping students system in school, under the Office of Secondary Educational Service Area Zone 19, was at a high level. was at a low level.

2. The comparison result of operating for caring and helping students system in school, under the Office of Secondary Educational Service Area Zone 19, of the administrators and teachers classified by different working experiences did not show difference in current states of operation both for a total and each aspect.

2.1 The comparison result of operating for caring and helping students system in school, under the Office of Secondary Educational Service Area Zone 19, of the administrators and teachers classified by different working experience Overall the service is no different.

2.2 The comparison result of operating for caring and helping students system in school, under the Office of Secondary Educational Service Area Zone 19, of the administrators and teachers classified by different of school size, did not show difference in the aspects of recognizing the individual student, filtering the students, promoting the students, protecting and problem solving of students, and sending the problematic students for helping in both of a total and each aspect.

2.3 The comparison result of operating for caring and helping students system in school, under the Office of Secondary Educational Service Area Zone 19, classified by status of the administrators and teachers did not show difference in the aspects of recognizing the individual student, promoting the students, protecting and problem solving of students, and sending the problematic

students for helping, but was different in filtering the students aspect at .01 level of significance.

2.4 The comparison result of operating for caring and helping students system in school, under the Office of Secondary Educational Service Area Zone 19, classified by work experiences of teachers did not show difference for as a whole and each aspect of recognizing students individually, promoting the students, protecting and problem solving of students, and sending the problematic students for helping, but was different in filtering the students aspect at .01 level of significance.

2.5 The comparison result of operating for caring and helping students system in school, under the Office of Secondary Educational Service Area Zone 19, classified by school size, those did not show difference for as a whole and in each aspect of recognizing students individually, filtering the students, promoting the students, but for the aspects of protecting and problem solving of students, and sending the problematic students for helping were different at .05 and .01 level of significance respectively.

2.6 The finding of studying for current state and problems of operation in caring and helping students system for the school, under the Office of Secondary Educational Service Area Zone 19, could provide for the ways of improving for caring and helping students system in school effective continuously.

Keywords : Current State, Problems, Helping System for the Students, Office of Secondary Educational Service Area Zone 19

บทนำ

การศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ในฐานะที่เป็นกระบวนการที่มีบทบาทโดยตรงต่อการพัฒนาทรัพยากร

มนุษย์ ให้มีคุณภาพเหมาะสมและมีคุณสมบัติที่สอดคล้องกับความต้องการในการใช้กำลังของประเทศ ถ้าประเทศใด

ให้การศึกษาที่ดีแก่ประชาชน ประเทศนั้นก็จะมีกำลังคนที่มีประสิทธิภาพ และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาว่า ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6) และแนวการจัดการศึกษายังได้ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนทุกคน โดยยึดหลักว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (มาตรา 22) ในการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ทั้งนี้การจัดการกระบวนการเรียน ให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันถึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา อีกทั้งมีการประสานความ

ร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (กรมสามัญศึกษา. 2542 : 6-19)

เนื่องจากสังคมปัจจุบันอุดมไปด้วย ข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่แทรกซึมเข้าสู่วิถีชีวิตของผู้คนทำให้เด็กและเยาวชนเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รุนแรง ทำให้เด็กและเยาวชนตกเป็นเหยื่อของความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมดังกล่าวจนนำไปสู่การมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น การเล่นเกมคอมพิวเตอร์ถึงขั้นหมกมุ่นและเรียนรู้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจากเกม การใช้ความรุนแรงในการตัดสินใจหาและข้อขัดแย้ง การมีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้น การเข้าถึงสารเสพติดได้ง่าย เริ่มจากการใช้บุหรี่ เหล้า ยาบ้า และสารอันตรายที่แพร่ระบาดในเด็กและเยาวชน ดังนั้นเพื่อป้องกันช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนและความเปลี่ยนแปลงไปของสภาพสังคมในปัจจุบัน กรมสุขภาพจิตและกรมสามัญศึกษาจึงตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าวจึงจัดทำระบบการช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้มีกระบวนการทำงานเป็นระบบ มีความชัดเจน มีการประสานความร่วมมือของ

ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน รวมทั้งวิธีการ กิจกรรมและเครื่องมือต่างๆ ที่มีคุณภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอันจะส่งผลให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จโดยมีแนวคิดหลักในการดำเนินงาน ดังนั้น การยึดนักเรียนเป็นสำคัญในการพัฒนา เพื่อดูแลช่วยเหลือทั้งด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหาต้องอาศัยการมีส่วนร่วม ทั้งการร่วมใจร่วมคิด ร่วมทำของทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นบุคลากรโรงเรียนในทุกๆ ระดับ ผู้ปกครอง หรือชุมชน (กรมสุขภาพจิต. 2546 : 1 – 2)

ผู้วิจัยในฐานะของครูที่รับผิดชอบในการดูแลให้คำแนะนำการแก้ไขปัญหาในด้านต่างๆ เกี่ยวกับนักเรียน ได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าวจึงได้ทำการวิจัยการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 เพื่อใช้ข้อมูลเป็นฐานในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และปลอดภัยจากสารเสพติด โดยใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เน้นกระบวนการทำงานเป็นระบบ มีความชัดเจน มีการประสานความร่วมมือของผู้

ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนเป็นคนดี มีความสามารถ และมีความสุข และอยู่ร่วมในสังคมอย่างมีสันติ จากเหตุดังกล่าวข้างต้น นับเป็นพันธกิจสำคัญของหน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษาทุกระดับที่จะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ และร่วมมือกันแก้ไขปัญหา เพื่อพัฒนาให้เด็กและเยาวชนมีคุณลักษณะที่เหมาะสม แต่การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 จำแนกตาม สถานภาพ ประสบการณ์

การทำงานของครู และขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน

3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19

สมมติฐานการวิจัย

1. สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 จำแนกตามสถานภาพ มีความแตกต่างกัน

2. สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 จำแนกตามประสบการณ์ การทำงานของครู มีความแตกต่างกัน

3. สภาพการดำเนินงานระบบ

4. ดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ที่ปฏิบัติงาน มีความแตกต่างกัน

5. ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 จำแนกตามสถานภาพ มีความแตกต่างกัน

6. ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 จำแนกตามประสบการณ์ การทำงานของครู มีความแตกต่างกัน

7. ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ที่ปฏิบัติงาน มีความแตกต่างกัน

วิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและครูที่ปรึกษานักเรียนจากโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 52 โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 2,011 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและครูที่ปรึกษานักเรียนจากโรงเรียนมัธยมศึกษา ใน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 19 ปีการศึกษา
2556 ซึ่งได้กำหนดขนาดของกลุ่ม
ตัวอย่างจากการใช้ตาราง Krejcie and
Morgan ใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้น
ภูมิ (Stratified Random Sampling)
รวมกลุ่มตัวอย่างจำนวน 456 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บ
รวบรวมข้อมูลครั้งนี้ 2 ฉบับ

1. แบบสอบถาม
เกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 19 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 1
ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 เป็น
แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ
แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพ
ประสิทธิภาพการทำงาน และขนาดของ
โรงเรียนมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ
รายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็น
แบบสอบถามเกี่ยวกับ สภาพ ปัญหาการ
ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 โดยใช้
องค์ประกอบของระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียน 5 ด้าน คือ 1) การรู้จัก

นักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรอง
นักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน 4)
การป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) การส่ง
ต่อเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน
ประมาณค่า 5 ระดับ โดยผู้ตอบ
แบบสอบถามจะพิจารณาให้ค่าน้ำหนัก
ของปัญหาการดำเนินงานระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 19 ตามระดับสภาพที่เป็นจริง

ตอนที่ 3 เป็น
แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับ
ข้อเสนอแนะและ แนวทางการพัฒนาการ
ดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนของโรงเรียน

2. แบบสัมภาษณ์
เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการ
ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 เป็น
แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง
(Structured Interview)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ
สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 19 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (บุญชม ศรีสะอาด. 2541 : 99 - 100)

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูผู้สอน จำแนกตาม สถานภาพ ประสบการณ์การทำงานของครู และขนาดของโรงเรียน ทดสอบสมมติฐานใช้สถิติ t-test (Independent Samples) และ F-test

3. วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Struttet interview) เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 จากผู้บริหารสถานศึกษา จำนวนหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูผู้สอน จากโรงเรียนที่เป็น Best Practice การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 พบว่าสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามกรอบการดำเนินงาน 5 ด้าน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$) เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยที่มีค่ามาก 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.41$) การส่งเสริมนักเรียน ($\bar{X} = 4.31$) และการส่งต่อนักเรียน ($\bar{X} = 4.28$) ตามลำดับส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือการคัดกรองนักเรียน และการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน ($\bar{X} = 4.16$)

2. การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 พบว่าปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับน้อย

($\bar{X} = 1.83$) และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยที่มีค่ามากใน 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ การคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 1.86$) รองลงมาคือ การป้องกันและแก้ไขปัญหา ($\bar{X} = 1.85$) และการส่งเสริมนักเรียน ($\bar{X} = 1.83$) ตามลำดับส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือการส่งต่อนักเรียน ($\bar{X} = 1.77$)

3. ผลการเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 จำแนกตาม สถานภาพ ประสิทธิภาพการทำงานของครู และขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน พบว่าการจำแนกตามสถานภาพ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการส่งต่อ ถือว่าไม่แตกต่างกัน

4. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา สามารถสรุปได้ดังนี้

4.1 จัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนให้มีความหลากหลาย เช่น การให้คำปรึกษาเบื้องต้นจากครูที่ปรึกษา การจัดกิจกรรมในห้องเรียน การจัดกิจกรรมชมเสริมการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การใช้กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนและเปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ

4.2 มีการนิเทศติดตามและประเมินการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอและมีการรายงานเป็นรายลักษณะอักษร

5. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ด้านการส่งต่อนักเรียน สามารถสรุปได้ดังนี้

5.1 ผู้บริหาร หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาชี้แจง/ทำความเข้าใจ ให้นักเรียนเข้าใจและเห็นด้วยเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรม และมีการบันทึกข้อตกลงระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และนักเรียนไว้เป็นหลักฐาน

5.2 ประสานความร่วมมือกับครูและบุคคลที่เกี่ยวข้องในการส่งต่อนักเรียน มีการบันทึกข้อตกลงระหว่างโรงเรียนกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการส่งต่อ

นักเรียนไว้เป็นหลักฐานทั้งการส่งต่อภายในและการส่งต่อภายนอก

5.3 ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมที่ครูที่ปรึกษาได้พูดคุย อบรมนักเรียนในความปกครองเพิ่มมากขึ้น เช่น การจัดกิจกรรมโฮมรูม การอบรมนักเรียนหน้าเสาธง ส่งเสริม/สนับสนุนให้ครูได้รับการพัฒนาในการให้คำปรึกษา

อภิปรายผล

สภาพ ปัญหา และแนวทาง การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 มีประเด็นน่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. จากการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานโดยรวมและ รายด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเรียงจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมาคือการส่งเสริมนักเรียน การส่งต่อนักเรียน การคัดกรองนักเรียน และการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ หลักการจัดการ

ศึกษาของไทยที่ถือว่านักเรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาจึงต้องส่งเสริมให้นักเรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพทำให้โรงเรียนเห็นความสำคัญต่อการพัฒนาคนจึงได้พัฒนาคุณภาพนักเรียนในทุกๆ ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับหลักการเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 67-81) ที่ว่าการดูแลนักเรียนนั้น ผู้ที่จะสามารถดูแลนักเรียนได้ดีจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาของผู้เรียนในด้านพัฒนาการของผู้เรียนในวัยต่างๆ พัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาการด้านอารมณ์ พัฒนาการด้านสังคม พัฒนาการด้านสติปัญญา และต้องรู้จักความแตกต่างระหว่างบุคคล มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้เรียน และต้องรู้จักการเสริมแรง

2. จากการศึกษา ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า อยู่ในระดับ

น้อยทุกด้าน และเมื่อพิจารณา ค่าเฉลี่ย เรียงจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มี ค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือการคัดกรองนักเรียน รองลงมาคือการป้องกันและแก้ไขปัญหา การส่งเสริมนักเรียน การรู้จักนักเรียน เป็นรายบุคคล ตามลำดับส่วนด้านที่มี ปัญหาที่น้อยที่สุดคือการส่งต่อนักเรียนทั้งนี้ อาจเป็นเพราะภาระงานของครูในปัจจุบัน ที่มีมากขึ้น ประกอบกับสภาพเศรษฐกิจ และสังคมที่เปลี่ยนไป ทำให้ครูต้องดิ้นรนเพื่อการดำรงชีพมากขึ้น ทำให้ครูไม่มี เวลาเอาใจใส่ และอบรมนักเรียนได้ดี เท่าที่ควร รวมถึงความก้าวหน้าทาง เทคโนโลยีที่ให้ทั้งผลดี เช่น การ ติดต่อสื่อสารสะดวกรวดเร็วมากขึ้น แต่ก็ก็มีผลเสียด้วยเช่นกันเป็นต้นว่า การ เล่นเกมคอมพิวเตอร์ถึงขั้นหมกมุ่น และ เลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์จาก เกม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีร พงษ์ เจริญไชย (2552 : 102 - 106) ที่ได้ศึกษา สภาพและปัญหา การ ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสกลนคร เขต 2 ที่พบว่า ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนโดยรวมพบว่า มีสภาพการ ดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย และเมื่อ พิจารณาค่าเฉลี่ยที่มีค่ามากใน 3 อันดับ แรก พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ

การคัดกรองนักเรียน รองลงมาคือ การ รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และการ ส่งเสริมนักเรียนส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ ที่สุดคือ การส่งต่อนักเรียน

3. การเปรียบเทียบสภาพ และปัญหาการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 จำแนก ตาม สถานภาพด้าน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการ คัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริม นักเรียน และด้านการป้องกันและแก้ไข ปัญหา โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานของครู ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้าน การคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริม นักเรียน และด้านการป้องกันและแก้ไข ปัญหา โดยรวมและรายด้าน ไม่ แตกต่างกัน และขนาดของโรงเรียนที่ ปฏิบัติงานด้านการรู้จักนักเรียนเป็น รายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการ ส่งเสริมนักเรียน ด้านการ ป้องกันและแก้ไขปัญหา และ ด้านการ ส่งต่อ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนในทุก ขนาดล้วนมีการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนซึ่งเป็นนโยบายหนึ่งของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และ

ทุก โรงล้วนดำเนินการตามกรอบ การดำเนินงาน 5 ด้านเหมือนกัน ทำให้ผลการดำเนินของทุกโรงเรียนไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระพงษ์ วันทา (2555 : 128) ซึ่งได้ ศึกษาเกี่ยวกับ ผลการดำเนินงานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนของข้าราชการครู ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 (อุบลราชธานี- อำนาจเจริญ) แล้ว พบว่า ความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน ตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ ข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 (อุบลราชธานี-อำนาจเจริญ) จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวม มีความคิดเห็นต่อการ ดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็น รายด้านพบว่า สถานศึกษาขนาดเล็ก สถานศึกษาขนาดกลาง มีความคิดเห็น ต่อการดำเนินงานตามระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน ไม่แตกต่างกัน

4. แนวทางการพัฒนาการ ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ด้าน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล สามารถ สรุปได้ดังนี้ การใช้ข้อมูลจากหลายๆ

ฝ่ายประกอบกัน การใช้เครื่องมือในการ เก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความหลากหลาย การให้ผู้บริหารชี้แจง ทำความเข้าใจกับ ครู ผู้ปกครอง นักเรียน ให้เข้าใจ ตรงกันเกี่ยวกับความสำคัญของการจัดทำ ข้อมูลนักเรียนรายบุคคล รวมถึง สนับสนุนการเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่าง น้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ใช้การ สอบถามข้อมูลที่ทำให้คนให้ข้อมูล ด้าน การส่งเสริมนักเรียน มีโครงการ/กิจกรรม ตามความถนัดและความสนใจของ นักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรมตามความสนใจ มากยิ่งขึ้น การส่งเสริมและสนับสนุน นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ด้านการ ป้องกันและแก้ไขปัญหา มีการจัดกิจกรรม เพื่อป้องกันและแก้ปัญหานักเรียน การนิเทศติดตามและประเมินการ ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอและมี การรายงานเป็นรายลักษณะอักษร ผู้บริหารสร้างความตระหนักให้กับครู ใน การร่วมกันป้องกันและแก้ปัญหามา ประสานความร่วมมือกับครู บุคคล และ หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ในการร่วมกัน ป้องกันและแก้ปัญหานักเรียน การ จัดทำโครงการดำเนินการป้องกันและ แก้ไขปัญหาของนักเรียน โดยการ ประสานความร่วมมือจากหลายๆ ฝ่าย จัดทำระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อปฏิบัติที่

ชัดเจนที่ทุกคนเข้าใจ ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมที่ครูที่ปรึกษาได้พูดคุย อบรมนักเรียนในความปกครองเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 โรงเรียนควรกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างชัดเจน กำหนดผู้รับผิดชอบและรายงานผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

1.2 ผู้บริหารหรือผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนควรให้

ความสำคัญในการปฏิบัติงาน และการทำกิจกรรมของครูที่ปรึกษาควรมีการนิเทศกำกับติดตามอย่างต่อเนื่องและจริงจังและนำผลที่ได้จากการนิเทศมาปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานอย่างจริงจัง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

2.1 โรงเรียนควรศึกษาถึงคุณลักษณะผู้นำที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนควรมีการศึกษาวิจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กรมสามัญศึกษา. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ*
การวิเคราะห์สาระสำคัญ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมสุขภาพจิต, กระทรวงสาธารณสุข. (2546). *คู่มือครูระบบการดูแลช่วยเหลือ*
นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 – ช่วงชั้นที่ 4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6).
กรุงเทพมหานคร : องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

- วีระพงษ์ วันทา. (2555). การศึกษาผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ
ข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต
29 (อุบลราชธานี-อำนาจเจริญ). วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต :
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- วีระพงษ์ เจริญไชย. (2552). สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลนคร เขต 2.
วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สมบัติ ท้ายเรือคำ. (2553). ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2553). การวัดผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 7. กภาพสินธุ์ :
ประสานการพิมพ์.